

Bo Helin
Utvecklingsavdelningen
08-508 269 53
bo.helin@fsk.stockholm.se

Till
Fastighetsnämnden 2009-08-25

Program för utvecklingen i söderort. Svar på remiss

Förslag till beslut

1. Fastighetsnämnden godkänner att som svar på remissen om program för utvecklingen i Söderort överlämna och åberopa kontorets tjänsteutlåtande.

Torbjörn Johansson

Sammanfattning

Ytterstads- och bostadsbolagsroteln har remitterat *Program för utveckling i Söderort* till bl.a. fastighetsnämnden för yttrande senast den 1 september 2009. Remissen är i form av ett tjänsteutlåtande från stadsledningskontoret till kommunstyrelsen

Av remissen framgår att kommunfullmäktige har beslutat att ett nytt program ska tas fram för utvecklingen i Söderort. Programmet kommer att ersätta tidigare *Söderortsvisionen*, antagen av kommunfullmäktige 2002 respektive 2004. Det nya programmet föreslås utgå ifrån gällande vision men också utifrån visionen *Stockholm 2030* och nuytt förslag till översiktsplan, vilket kommer att föreläggas kommunfullmäktige under 2010.

I remissen föreslår stadsledningskontoret att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner programmet i enlighet med vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och att kommunstyrelsen ska samordna genomförandet av programmet.

Fastighetskontorets verksamhet i Söderort består av olika mindre fastighetsinnehav, med främsta fokus i Slakthusområdet. Slakthusområdet är, tillsammans med området kring Gullmarsplan involverade i ett utvecklingsarbete som kommer att medföra omfattande investeringar, etablera flera tusen nya arbetsplatser, påverka resmönster och skapa förutsättningar för en ny central stadsdel beläget inom Söderort. Detta arbete kommer att

vara den enskilt viktigaste åtgärden inom hela programmet för Söderort.
Fastighetskontoret utvecklar även andra mindre delar inom Söderort, exempelvis intill Högdalens centrum.

Vad gäller övriga delar, förslag samt diskussioner kring begrepp – exempelvis ett sammanhållet begrepp kring *Söderort* – har fastighetskontoret inga synpunkter.

Utlåtande

Bakgrund

Ytterstads- och bostadsbolagsroteln har remitterat ”Program för utveckling i Söderort” till bl.a. fastighetsnämnden för yttrande senast den 1 september 2009. Remissen är i form av ett tjänsteutlåtande från stadsledningskontoret till kommunstyrelsen.

Remissen

Kommunstyrelsen föreslås i remissen godkänna Program för utvecklingen av Söderort i enlighet med ett antal idéer och frågeställningar som framgår av remissen. Efter den remittering till berörda intressenter som ska föregå kommunfullmäktiges ställningstagande kan stadsledningskontoret komma att revidera sitt förslag. Samtidigt intensifieras arbetet i staden med att genomföra tidigare idéer enligt gällande Söderortsvision. Arbetet med att ta fram programmet tar sin utgångspunkt i Vision 2030 ”Ett Stockholm i världsklass” och i arbetet kring framtagandet av ny översiktsplan.

Söderortsvisionen

Kommunfullmäktige antog 2002 dokumentet ”Söderortsvisionen”. År 2004 fick kommunfullmäktige en lägesrapport om Söderortsvisionen och beslöt då också att särskilt prioritera företagsutveckling. De åtta målområden som angavs i visionen är:

- Söderort – mer attraktivt att bo i
- Infrastruktur som knyter samman och stärker
- Ett starkare näringsliv
- Utvecklad service och handel – för ett attraktivare Söderort
- Utveckla och profilera utbildning – kompetens i Söderort
- Mångfald och utveckling
- Gröna Söderort
- Det gränslösa Söderort

Vidare pekades tre geografiska utvecklingsområden ut.

- Älvsjö - Vantör - Farsta
- Skärholmen - Kungens Kurva
- Norra Söderort – Telefonplan till Globen

Under våren har stadens förvaltningar och bolag översiktligt redovisat vad som har hänt i södra ytterstaden och som har kopplingar till Söderortsvisionen. En sammanfattning av materialet redovisas i remissen. Vidare har utrednings- och statistikkontoret gjort en beskrivning utifrån statistiskt material för södra ytterstaden i dag och jämfört det med material ifrån bland annat 2002. Denna rapport biläggs remissen.

Stockholm i världsklass 2030

Kommunfullmäktige i Stockholm antog i juni 2007 vision 2030 "Ett Stockholm i världsklass". Programmet för den södra ytterstaden föreslås följa samma struktur som stadens vision. Härmed markeras också den höga ambitionsnivån liksom de goda förutsättningarna för den södra ytterstaden.

Söderortsvision 2009 tar sin utgångspunkt i tidigare Söderortsvision från 2002, i vision 2030 för Stockholm stad samt i förslaget till ny översiktsplan.

En stad i världsklass är visionen för Stockholm. I det ligger också en ytterstad i världsklass. Stockholms ytterstad har stora kvaliteter och hög attraktivitet. Många av dem är okända och behöver synliggöras. Men den södra ytterstaden behöver också utvecklas, inte minst vad avser tillgång på arbeten och goda kommunikationer.

Översiktsplan

För närvarande bereds ett förslag till ny översiktsplan för Stockholm stad. Planen har stor betydelse för utvecklingen i den södra ytterstaden. Ett antal utvecklingsområden och strategiska samband pekas ut. Förslag till ny översiktsplan planeras att ställas ut från den 1 juni fram till den 20 september 2009.

I arbetet med programmet för den södra ytterstaden förutsätts samma områden och strategiska samband att pekas ut som i översiktsplanen. Däremot kan detta program komma att föreslå en tydligare tidsmässig prioritering av innehållet i översiktsplanen.

Nedan följer en sammanfattning av innehållet i remissen.

Remissen består av ett faktaunderlag, idé om visionstext, ett frågeunderlag. Av remissen framgår även förslag till tidplan för programmets genomförande. Ett färdigt förslag till program kommer att utarbetas sedan remissen besvarats. Programmet kommer att föreläggas kommunfullmäktige för beslut. Vidare ska en särskild handlingsplan tas fram, vilken ska godkännas av den politiska styrgruppen för ytterstadsutvecklingen.

Del av faktaunderlaget. Redovisning av vidtagna åtgärder sedan 2002 i Söderort

Sedan 2002 har en kontinuerlig verksamhetsutveckling skett inom stadens samtliga nämnder, styrelser och bolag. Förbättringar i verksamhet har ofta skett generellt i hela staden och beskrivs därför inte särskilt i denna redovisning. Inom stadsdelsnämnder pågår ett kontinuerligt arbete i syfte att förbättra levnadsförutsättningarna för sina invånare.

De satsningar som skett har bara delvis skett utifrån målområdena i Söderortsvisionen. Andra styrdokument har delvis tagit över och varit mer vägledande för arbetet inom hela staden. Inom flera områden har en omfattande utveckling skett.

I remissen redogörs för vidtagna och planerade åtgärder inom följande områden (Se bilagd remiss), bostadsbyggande, infrastruktur, näringsliv och arbetsmarknad, nya satsningar inom utbildning, service och handel, gröna Söderort, idrottsanläggningar och kultur.

Idé om visionstext

En visionstext skulle enligt remissen kunna se ut enligt följande:

Medborgarnas Söderort

Medborgarna står i självklart fokus för allt som sker i Söderort. I medborgarnas Söderort är alla trygga. Miljöerna är väl underhållna och upplysta. Säkerheten och tillgängligheten är god. Medborgarna är delaktiga i och tar gemensamt ansvar för närområdet och staden. Formerna för delaktighet och demokrati har utvecklats både genom moderna media och på traditionella möten och medborgardialoger. Valdeltagandet är högt. Nya former för direktinflytande och beslut tillämpas med framgång.

Den offentligt finansierade servicen är av högsta klass. Valfriheten är väl utvecklad och söderortsborna har goda möjligheter att påverka utformningen av servicen. Äldreomsorgen präglas av personligt inflytande, trygghet, respekt samt möjlighet till ett meningsfullt liv. Skolorna håller en mycket hög kvalitet och attraherar elever från hela stockholmsområdet.

Det finns ett stort och brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer, storlek och standard. Nya bostäder byggs så att de inte är energikrävande och de är också i övrigt miljöanpassade. Bostäderna ligger blandade och nära till arbetsplatser.

Stockholm är en sammanhållen stad. Olika delar i staden och på Söderort är väl sammankopplade. Söderorts grönområden och vatten har gjorts tillgängliga för både boende och besökare. Miljön är ren, trivsamt och vacker.

Det finns ett väl utvecklat transportsystem med minimal klimatpåverkan, som gör att människor snabbt och enkelt kan röra sig i hela regionen och till viktiga kommunikationscentra. Tvärförbindelserna har utvecklats. Spårväg Syd är klar mellan Älvsjö – Skärholmen – Flemingsberg. Tunnelbanan har förlängts ifrån Hagsätra till Älvsjö och pendeltågsstationen i Fagersjö har åter öppnats. Arbetet med att förlänga

tvärspårvägen ifrån Älvsjö via Högdalen och Hökarängen till Skarpnäck är i full gång. En överdäckning av Nynäsvägen i Johanneshovsområdet har genomförts.

Innovativt och växande

Stockholms södra ytterstad utgör en stark kraft i den växande Stockholm-Mälardalenregionen. Närheten till Stockholms innerstad, till universitet och forskningscentra såväl på Södertörn som i Kista och på Norra Stationsområdet har stor betydelse för utvecklingen. Designcentrat på Telefonplan och konstakademin har gjort Söderort till ledande i utvecklingen kring kreativa näringar. Möjligheterna till kulturupplevelser är många. Varje stadsdel har sin särart och sin profil. Samverkan med framförallt Botkyrka har gjort att upplevelse stråket efter den "röda linjen" har blivit vida känt.

Skolorna i Söderort har ett väl utvecklat samarbete med högskolor, universitet och näringsliv. Samverkan mellan näringsliv och akademier gör också att forskningsresultaten kan tas tillvara direkt i olika typer av företag. Inte minst är framgångar inom områdena miljö- och energiteknik.

Skolorna i Söderort håller mycket hög kvalitet och attraherar elever från många håll. Ingen lämnar grundskolan utan grundläggande kunskaper.

Söderort är också plats för många internationella möten. Platser som Globen, Mässan, Telefonplan men också Flemingsberg strax söder om Söderort attraherar både forskare, affärsmän och andra från hela världen. Den mångkulturella befolkningen i Söderort ger stöd för internationella utbyten och skapar bättre kontaktytor för internationella relationer.

Genom snabbare och miljövänlig tågtrafik har närheten förbättrats direkt till Europa samt till flygplatserna i Skavsta och på Arlanda. Utvecklingen i Söderort sker parallellt med utvecklingen i Södertörn och i nära samarbete med dessa kommuner.

Mångsidig och upplevelserik

Som boende har man i Söderort unika möjligheter till arbete och utbildning. Gränserna mellan både stadsdelar och kommuner har minskat i betydelse. Den historiska uppdelningen mellan olika typer av bostadsområden och mellan sovstäder och arbetsplatser har luckrats upp. Det gör att möjligheterna att arbeta, få service eller ta del av olika upplevelser kan ske både i närområdet men också, tack vare goda kommunikationer, långt ifrån bostaden.

Söderort är ett mycket attraktivt område för företagsetableringar. Nyföretagandet ligger på en hög nivå. I Söderorts ytterområden har områden som Farsta, Vantör, Sätra utvecklats med nya arbetsplatser. I området Kungens Kurva/Skärholmen har en ny spännande stadsmiljö växt fram med stort inslag av nya arbetsplatser. Den inre delen av Söderort har växt samman med innerstaden, vilket gör att skillnaden mellan inner- och

yttre stad är mindre. Områden som Liljeholmen, Telefonplan, Årstadal och Johanneshov har haft en mycket stark utveckling. Visionen om Söderstaden är på väg att förverkligas. Också kring Älvsjö centrum har en stark utveckling skett och utvecklingen i mässområdet ger spinoffeffekter i området.

Söderort är en plats för upplevelser. Anläggningar som Globen, den nya arenan, mässan och designcentrat på Telefonplan lockar miljontals besökare. Men i attraktionen ligger också de olika lokala kulturprofilerna, ett rikt café- och restaurangutbud samt den goda miljön och närheten till natur och vatten.

Frågor kring Söderort i remissen våren 2009

Stadsledningskontoret anser att det finns några frågor som är av vikt att de besvaras under detta ärendes beredning, det vill säga under den beredningsprocess som föredragande borgarråd genomför i och med remittering av ärendet.

1. Söderort definieras som samtliga stadsdelar söder om Södermalm. Finns det skäl (vilka?) att arbeta med Söderort som en helhet?
2. Vilka åtgärder på det generella planet ser ni som mest angelägna för att uppnå målet om ett Söderort i världsklass?
3. På vilket kan er organisation/verksamhet bidra till att stärka utvecklingen på Söderort?
4. Utifrån stadsdelsperspektivet, lämna förslag på åtgärder som bör prioriteras. (SDN bör i huvudsak kommentera sina egna stadsdelar.)
5. I den inre delen av ytterstaden sker nu en kraftig tillväxt av kontorsarbetsplatser och bostäder. Hur påverkar detta de yttre delarna av ytterstaden?
6. Sambanden mellan olika delar av den södra ytterstaden är begränsad. Har en god utveckling, av t ex arbetsplatser eller förnyelse ett centrum i en stadsdel, positiva effekter för utvecklingen i andra stadsdelar?
7. I inledningen av arbetet har frågan väckts om att arbetet med Söderort borde koncentreras till de yttre stadsdelarna alternativt till stadsdelar med sämre socioekonomisk situation. Är det en riktig prioritering?
8. Finns det anledning att koncentrera sig till vissa stadsdelar, i så fall vilka?
9. Finns det några särskilda svårigheter eller utmaningar i Söderort? Beskriv.
10. I förslaget till översiktsplan anges ett antal geografiska samband och utvecklingsområden. Finns det något av dessa man särskilt bör prioritera?
11. Synpunkter på processen kring programmet.

12. Tankar kring marknadsföring, kommunikation och budskap.
13. Tankar kring formerna för medborgardialog.
14. Hur bör genomförandet organiseras?
15. I beskrivningen av de södra stadsdelarna används växelvis benämningen Söderort och södra ytterstaden. Vilken benämning är att föredra?

Tidplan

Maj till september 2009

Remiss till stadens nämnder och styrelser, grannkommuner, företags- och fastighetsägarorganisationer, hyresgäst- och boendeföreningar, hembygdsföreningar, idrotts-, natur- och kulturföreningar m fl. Remissen är öppen och alla som vill svara ges möjlighet till det. Samtidigt startas fr.o.m den 14 maj en dialog på hemsidan.
www.stockholm.se/soderortsvisionen.

September 2009

Bearbetning av remissyttranden samt förslag till satsningar att beakta i förslaget till budget för 2010.

Oktober till december 2009

Medborgardialog kring kommande program för utvecklingen i Södra ytterstaden.

Januari – februari 2010

Framtagande av slutligt förslag till program för Söderort samt handlingsplan.

Januari 2010

Start för arbete utifrån uppdrag som givits i budget för 2010.

Mars 2010

Kommunfullmäktige behandlar förslag till program för utvecklingen i Söderort.

Mars 2010

Politiska styrgruppen tar ställning till handlingsplan.

Mars till december 2010

Genomförande inom ramen för projektorganisationen. Under 2010 prövas hur verksamheterna och uppdragen kan inordnas i den befintliga organisationen.

Kontorets synpunkter

Remissen består av faktaunderlag, idé om visionstext samt ett frågeunderlag. Av remissen framgår även förslag till tidplan för programmets genomförande.

Kontoret har inga avvikande synpunkter på det faktaunderlag som redovisas i remissen. Avseende föreslagen idé om visionstext och tidplan för programmets genomförande har kontoret heller inget att erinra.

Fastighetskontorets verksamhet i Söderort består av olika mindre fastighetsinnehav, med främsta fokus i Slakthusområdet. Slakthusområdet är, tillsammans med området kring Gullmarsplan involverade i ett utvecklingsarbete som kommer att medföra omfattande investeringar, etablera flera tusen nya arbetsplatser, påverka resmönster och skapa förutsättningar för en ny central stadsdel beläget inom Söderort. Detta arbete kommer att vara den enskilt viktigaste åtgärden inom hela programmet för Söderort. Fastighetskontoret utvecklar även andra mindre delar inom Söderort, exempelvis intill Högdalens centrum.

Vad gäller övriga delar, förslag samt diskussioner kring begrepp – exempelvis ett sammanhållet begrepp kring *Söderort* – har fastighetskontoret inga synpunkter.

Slut